

ԵՐԿԱՅՈՒՂԻՔ

Ձկայ երկիր մը ուր այնչափ շատցած ու կատարելագործուած ըլլայ երկաթուղւոյն գործածութիւնը, ինչպէս յԱմերիկա. շոգեկառաց ընթացքն ալ այնչափ սաստիկ արագ է հոն, որ շատ անգամ աղետալի վնասներ կրպատանին: Մօտերս Նոր Եորքի երկաթուղեաց մէկուն վրայ տեսնուեր է անագին կառաշարք (train) մը, յորում 141 վական կան եղեր, ամենքն ալ ապրանքով ու կենդանեօք լեցուն. եօրը շոգեկառք կըքաշեն եղեր այն սարսափելի բազմութիւնը, որոյ նմանը զեռ չէր լսուած:

Ամերիկայէն ետքը բազմութեան ու արագութեան կողմանէ անուանի են Անգղիոյ երկաթուղիքը: Հոս տեղեկութեան համար զենեք ասոնց 1840էն մինչեւ 1852 տարած ու բերած մարդկանց թիւն ու անոնց հանդիպած վտանգները:

1840էն մինչեւ 1852 ճանապարհորդաց թիւն եղեր է 478,448,607, յորոց 237 հոգի այլ եւ այլ վտանգներով սպաննուեր են, եւ 1,416 հոգի վիրաւորուեր են. ըսել է թէ 2,018,239 ճանապարհորդաց մէջ մէկ հոգի մեռեր է, եւ 337,916 հոգւոյ մէջ մէկը վիրաւորուեր է:

Շոգեկառաց մէջ գործածուած 40,486 ճարտարապետներէն, մեքենագործներէն, ջեռուցիչներէն եւ գործաւորներէն 275 հոգի մեռեր եւ 274 վիրաւորուեր են. որ համեմատութեամբ՝ 177 հոգւոյ մէջ 1 մեռած կուգայ, եւ 148ի վրայ 1 վիրաւորուած:

1844էն մինչեւ 1851 ճանապարհորդները 517,044,469,484 մղոն տեղ շրջեր են, եւ 176 հոգի մեռեր են, որ համեմատութեամբ 40,023,395 մղոնի մէկ հոգի կիյնայ:

Այս համեմատութիւններով երէ ենթադրենք թէ ճանապարհորդ մը զիշեր ցորեկ երկաթուղւով ճամբայ ընէ ու ամեն մէկ ժամուն 20 մղոն տեղ կտրէ, տարին 175,200 մղոն կընէ, եւ կրնայ 228 տարի ճամբորդութիւն ընել՝ առանց վտանգի մը հանդիպելու:

Արդէն վերը յիշուած բոլոր մէջ 3 հոգի մեռած ու 7 վիրաւորուած են՝ զեռ կառաշարքը բոլորովին չկեցած դուրս ցատքելուն համար:

Գերմանացիք իրենց ծանրակաց բնութիւնն ու խոհեմութիւնը երկաթուղեաց գործածութեան մէջ ալ ցուցնելով, շատ մարդասպան վտանգներէ ազատ եղեր են, ինչպէս որ այս հաշուէն ալ քա-

ջայայտ կերելի: Գերմանիոյ մէջ 1848էն մինչեւ 1850 ճամբայ ըրեր են 51,715,297 հոգի՝ 1,155,436,890 մղոն տեղ, եւ մեջերին 1 հոգի սպաննուեր ու 1 հոգի վիրաւորուեր է. գործաւոր, մեքենագործ, ջեռուցիչ եւ այլն՝ 54 հոգի սպաննուեր ու 88 վիրաւորուեր են:

Բոլոր այս հաշիւներէն այն կըհաստատենք որ աւելորդ է ոմանց երկաթուղեաց վրայ ունեցած չափազանց երկիւղը. վասն զի այսչափ վտանգ ճիշդ եւ իցէ ճամբորդութեան մէջ կըպատահի, եւ գուցէ շատ ալ աւելի. անկարելի կրնայ ըսուիլ որ երկուք ու կէս միլիոն ժողովուրդ հասարակ միջոցներով ճամբորդութիւն ընէ, եւ անոնց մէջէն հինգ վեց հոգի ջմեռնին. եւ սակայն երկաթուղեաց վրայ նոյնչափ հոգւոյ մէջ մէկ հոգի միայն կըմեռնի. ըսել է որ երբ ամբողջ Լոնտրայի ժողովուրդն որ երկուք ու կէս միլիոն է, ուզէ մէկէն երկաթուղիով ճամբորդութիւն ընել, մէջէն մէկը միայն պիտի պակսի:

ՁՈՒՍԲԱՏԱՍԷՐ ՄՕՐ ՄԸ ԳԼՈՒԽ ԵՎԱՅԸ:

Մօտերս ի Փարիզ այր եւ կին իրարմէ բաժնուեցան հետագայ պատճառաւ:

Մարդուն մէկուն աղջիկը վարդախոտ հաներ, ու ծանրկէկ հիւանդ էր. մայրը կարծես թէ զաւկին հիւանդութիւնը մոռնալով կըհագուի կըզարդարուի ու կառքը պատրաստել կուտայ իրիկունը պարահանդեսի երթալու:

— Այսօր պետք չէ որ երթաս, կըսէ երիկը:

— Թողութիւն կընես, կըսէ կինը, խօսք տուեր եմ, չեմ կրնար խօսքս ետ առնել առանց մարդավարութեան դեմ գործելու:

— Աղջիկդ ծանր հիւանդ է:

— Շատ չեմ կենար, կէս գիշերուն կըղառնամ:

— Գիտցիր որ երբ այս գիշեր դուրս ելլես, մէկ մըն ալ ներս չես մտներ:

Կինը մտիկ չընէր, կերբայ, եւ ի դարձին դուռը գոց կը գտնէ:

Դատաւորները այս խնդիրը քննեցին ու վճիռ տուին որ մայր մը որ այնպիսի վիճակի մէջ իր զաւակը կը բողոս ու զուարճութեանը կերբայ, զաւկին վրայ ունեցած իրաւունքը պետք է կորսընցընէ: